

Travnaté plochy jsou obvykle nejvíce zastoupeným vegetačním prvkem zahradních a krajinářských úprav. Jejich celková rozloha představuje 40 % až 70 % celkové výměry zahradních a krajinářských ploch.

Kategorie travníků v zahradní a krajinářské tvorbě

Kategorie travníků je v širším smyslu skupina travníků sloužící určitému podobnému účelu.

Parterový (okrasný) travník je travník nejvyšších estetických a reprezentativních hodnot, založený ze specifických druhů a odrůd většinou jemolistých trav. Parterový travník snáší pravidelnou nízkou seč (5 až 50 mm), je hustý a jeho pokrývnost činí 90 a více procent. Výskyt dvouděložných plevelných druhů a mechů je ojedinelý (do 2 %), velmi často žádný. Tato kategorie travníků je vysoce náročná na pravidelnou odbornou péči a snáší nízké zatížení. V našich přírodně klimatických podmínkách je nutná dodatková závlaha v průběhu vegetačního období. Použití: soukromé zahrady sídel, partery historických zahrad a parků, travnaté plochy u významných státních a administrativních budov, travnaté plochy u budov významných společností a léčebných zařízení. V některých výjimečných případech (lázně, lokace bez závlahy) může být pro parterový travník s vysokou četností kosení využíván také travník se záměrným podílem vybraných dvouděložných bylin, tzv. „bylinný“ travník. Tento typ parterového travníku se nehodí ani jinak chemicky neošetřuje.

parterový travník

parterový travník

parterový travník

Parkový (rekreační, užitný) travník je takový, který kromě dobrého estetického dojmu plní také úlohu nejnižšího vegetačního patra v sadovnické kompozici, snáší v přiměřené míře zatížení pěším provozem, pobytem, nebo příležitostnou sportovní rekreační aktivitou. Parkový travník představuje nejvíce rozšířenou kategorii travníků v zahradní a krajinářské tvorbě. Ve veřejné zeleni plní všechny očekávané funkce: příznivě působit na mikroklima v daném prostoru, snížit teplotní gradient v zastavěném prostoru, zadržovat vodu ze srážek, sloužit jako finální deponie prachových částic z ovzduší, působit esteticky pozitivně na člověka a produkovat kyslík. Parkový travník je založený ze specifických druhů a odrůd trav, vhodných pro místní půdně klimatické podmínky. Složení směsi pro parkový travník se liší podle potřeby zatížení, předpokládaných nároků na péči a stanovištních podmínek, aby byl travník dle potřeby schopen snášet i krátkodobé přísušky či zastínění. Parkový travník vyžaduje pravidelnou seč na výšku 40 až 100 mm, je přiměřeně svému účelu hustý, pokrývnost činí 75 % a více. Výskyt dvouděložných plevelných druhů a mechů je přípustný do 3 %, pokud se nejedná o záměrně založený druhově pestrý porost. Parkový travník má podle svého účelu vysoké, střední i nižší nároky na pravidelnou odbornou péči. V našich přírodně klimatických podmínkách je nutné počítat s dodatkovou závlahou parkových travnatých ploch v delším období bez srážek s vysokou průměrnou denní teplotou ve vegetačním období. Parkový travník je nejlépe pojatou kategorií travníků. Do této kategorie řadíme travníky ve veřejném prostoru městských parků, sídlištní travnaté plochy, travnaté plochy historických zahrad a parků, pobytové travnaté plochy, soukromé zahrady, travnaté plochy s terapeutickým účelem, travnaté plochy firemních areálů a administrativních budov.

parkový travník

parkový travník

parkový travník

parkový pobytový travník

Sportovní travník je založený ze specifických, velmi promyšlené a cíleně prošlechtěných odrůd travních druhů, které splňují potřebné herně technické parametry příslušného sportu (fotbal, golfová hra, dostihový sport, tenis, kriket, baseball, ragby, polo). Sportovní travníky jsou projektovány a zakládány podle příslušných norem, které se pro jednotlivé druhy sportů liší a i následná péče o tyto travnaté plochy odpovídá příslušnému sportu a zátěži travnaté plochy. Cílem následné péče je, aby bylo trvale (nebo po co nejdelší dobu ve vegetačním období) dosaženo nejvyšší možné kvality herně technických parametrů příslušné sportovní travnaté plochy. Sportovní travníky, nebo jejich části, jsou zakládány za použití speciálně připravených vegetačních substrátů, odolných proti utužení, obvykle s vysokou propustností. Vegetační substrát musí svými fyzikálními a chemickými vlastnostmi odpovídat parametrům daného sportu. Sportovní travnaté plochy mohou být zakládány na dobu několika let (travnaté parkurové plochy), nebo i na několik desítek, případně i stovek let (areály golfových hřišť). Péče o sportovní travnaté plochy je ze všech travnatých ploch nejintenzivnější a podléhá jednoznačným pravidlům individuální péče. Pro sportovní travníky jsou vyvíjeny nové sekačky, stroje na čištění či úplnou rekonstrukci s malým vlivem na herně technické parametry travnatých ploch, nové druhy speciálních hnojiv, směsi speciálních vegetačních substrátů a drenážních směsí, automatizované technologie řízení závlahy s úsporou závlahové vody a mnoho dalších. Tyto technologie vyvinuté pro sportovní travnaté plochy následně nacházejí uplatnění i na travnatých plochách veřejných prostranství a v soukromých zahradách. Sportovní travnaté plochy vyžadují pravidelnou seč (v plné vegetaci pro některé sporty i 2x denně). Výška seče se pohybuje v rozmezí od 3 do 100 mm. Sportovní travník je rovnoměrně hustý, přiměřeně danému sportu zapojený a snáší nárazové intenzivní zatížení. Zaplevelení herních částí většiny sportovních travnatých ploch dvouděložnými plevelnými druhy a mechy není přípustné nebo může dosáhnout u některých sportovních travnatých ploch nejvíce 3 %. Nároky na péči jsou u sportovních travníků velmi vysoké až extrémně vysoké. Dodatková závlaha v průběhu celé vegetace je potřebnou součástí péče. Finanční nároky na péči o sportovní travnaté plochy převyšují všechny ostatní kategorie travníků.

sportovní travník

sportovní travník

Krajinné travníky zahrnují druhově bohaté porosty lučního charakteru, převážně extenzivně využívané nebo pěstované porosty ve veřejné a soukromé zeleni, v krajině, u komunikací a na rekultivovaných plochách. Jedná se o travníky se širokým spektrem použití podle účelu a stanoviště, např. jako ochrana proti erozi, odolnost na extrémních stanovištích, základ pro rozvoj stanoviště vhodných biotopů, zpravidla nezatížitelné nebo jen málo zatížitelné. Nároky na péči jsou u krajinných travníků velmi malé až střední, ve zvláštních případech ovšem až velmi vysoké. Kategorie krajinný travník dle výše uvedené definice zahrnuje veškerá travní společenstva mimoprodukčního charakteru.

krajinný podrostový travník

krajinný travník

Květnaté louky patří mezi krajinné travníky. Jsou to druhově pestré porosty založené ze specifických, mnohdy i pícninářských travních druhů a dvouděložných rostlin, vhodných pro místní půdně klimatické podmínky. Hlavní význam květnatých luk spočívá v jejich ekologické funkci. Nezanedbatelným aspektem je estetický zážitek na postupně narůstajícím, proměnlivě kvetoucím porostu trav a bylin, který se mění výškově a barevně v průběhu vegetačního období. Vedle významné krajinotvorné a estetické hodnoty je významné především omezení počtu sečí během vegetačního období a to na 2 až 3 seče, již výše zmíněná podpora diverzity a to nejen rostlinných druhů, ale i mikroorganismů a živočišných druhů, které v těchto porostech nalézají útočiště. Široká druhová skladba květnatých luk je funkcí stanovištních podmínek a způsobu intenzity využití porostu. Především při zatrávňování ploch pro účely ochrany přírody (tzv. „regionální směsi“) musí být při sestavování druhově bohaté směsi respektováno místo původu zdrojových rostlin, neboť genofondové bohatství místních populací by mohlo být použitím nepůvodních druhů znehodnoceno. Založení květnaté louky může proběhnout přímým výsevem, mulčováním senem, výsadbou nebo kombinací těchto technologií. Náklady na péči o květnaté louky bývají nízké až střední (doveč či dosadba bylin). Výška a četnost sečí je přizpůsobena travním a bylinným komponentům rostoucím v květnaté louce, hladině spodní vody a průběhu počasí v období vegetace. Výška seče se pohybuje nejčastěji v rozmezí 50 až 150 mm. Pokrývnost trav se u květnatých luk hodnotí ve výjimečných případech. Seč probíhá 1 až 3x za vegetačního období. Z květnatých luk podle potřeby a záměru odstraňujeme případné nálety nevhodných dřevin a nežádoucí rostliny. Květnaté louky snesou nízkou, případně žádnou zátěž. Při zakládání květnatých luk je vhodné vzít v úvahu i možnou pylovou zátěž v dané lokalitě. Po založení květnaté louky se dodatková závlaha nepředpokládá.

květnatá louka

Komunikační a technické travnaté plochy jsou travnaté plochy založené ze specifických travních druhů a odrůd, popř. jetelovin a dvouděložných bylin, které snáší extrémní stanovištní podmínky a odpovídají požadavkům na využití porostu. Tyto travnaté plochy zakládáme podél dopravních komunikací, břehů vodních toků, na svazích a plochách skládek nejrůznějších druhů odpadů, na plochách lyžařských sjezdovek, na sportovních letištních plochách, místech pro příležitostná parkovací stání, pro nástupní plochy požární techniky a travnaté šterkové zaskakovací plochy. Účelem těchto travnatých ploch je obvykle zpevňovat povrch terénu a zabráňovat vodní a větrné erozi. Do směsi pro tuto kategorii travníků se používají druhy a odrůdy trav s nízkým nárůstem biomasy, protože tyto plochy se často neseou vůbec, nebo jen 1 až 2x za vegetačního období (neplatí pro travnaté letištní plochy). Pokrývnost a hustota předmětného travního porostu je sledována za účelem funkce, kterou má travnatá plocha plnit (protierozní funkce, zpevnění povrchu terénu). Zaplevelenost komunikačních a technických travnatých ploch není primárně předmětem sledování, pokud plevelné rostliny nemají invazní charakter nebo svým množstvím a druhovým složením nenarušují funkce, pro které byly tyto travnaté plochy založeny. Technické travnaté plochy snesou dle účelu a způsobu založení nízkou až vysokou zátěž, obvykle pomalu a s většinou či menšími problémy regenerují. Po založení a počátečním vývoji se ponechávají bez zásahů, případně je prováděna pouze občasná seč bez sběru posečené hmoty, nebo je seč kombinována s mulčováním. Po založení komunikačních a technických travnatých ploch nejsou tyto plochy zavlažovány dodatkovou závlahou.

komunikační travník

technický travník

Postup hodnocení travnatých ploch

K hodnocení travnatých ploch používáme hodnotící čtverec (pícninářský hodnotící rám) o vnitřním rozměru 100 x 100 cm. Celý vnitřní prostor rámu je rozdělen po 10 cm plastovou strunou na celkem 100 dílů (1 díl = 1 %). Rám pokládáme na travnatou plochu podle aktuální potřeby, nebo podle schémat polního pokusnictví. Například pro zjištění pokrývnosti trav v travnaté ploše spočítáme v rámu všechny dílky, které jsou zcela pokryté travním porostem, následně spočítáme dílky, které jsou travami pokryté jen z větší či menší části a tyto přepočteme na celé dílky pokryté travním porostem. Součtem dílků, které jsou celé pokryté travami, a dílků přepočtených na celé dílky získáme celkový počet dílků (procent) pokrývnosti travnaté plochy travami. Procento optimální pokrývnosti trav je různé podle jednotlivých kategorií travnatých ploch, jejich využití, podle stupně poskytování péče a v neposlední řadě, podle stáří travnaté plochy. Stejným postupem lze hodnotit i další parametry.

Příklad:

hodnocení pokrývnosti trav parterových travnatých ploch v I. intenzivní třídě péče

Pokrývnost	Hodnocení
91 % - 100 %	5 výborná pokrývnost
81 % - 90 %	4 velmi dobrá pokrývnost
71 % - 80 %	3 dobrá pokrývnost
61 % - 70 %	2 nízká pokrývnost
pod 60 %	1 nevyhovující pokryv

Příklad:

hodnocení pokrývnosti trav parkových travnatých ploch v II. intenzivní třídě péče

Pokrývnost	Hodnocení
81 % a více	5 výborná pokrývnost
71 % - 80 %	4 velmi dobrá pokrývnost
61 % - 70 %	3 dobrá pokrývnost
51 % - 60 %	2 nízká pokrývnost
pod 50 %	1 nevyhovující pokryv

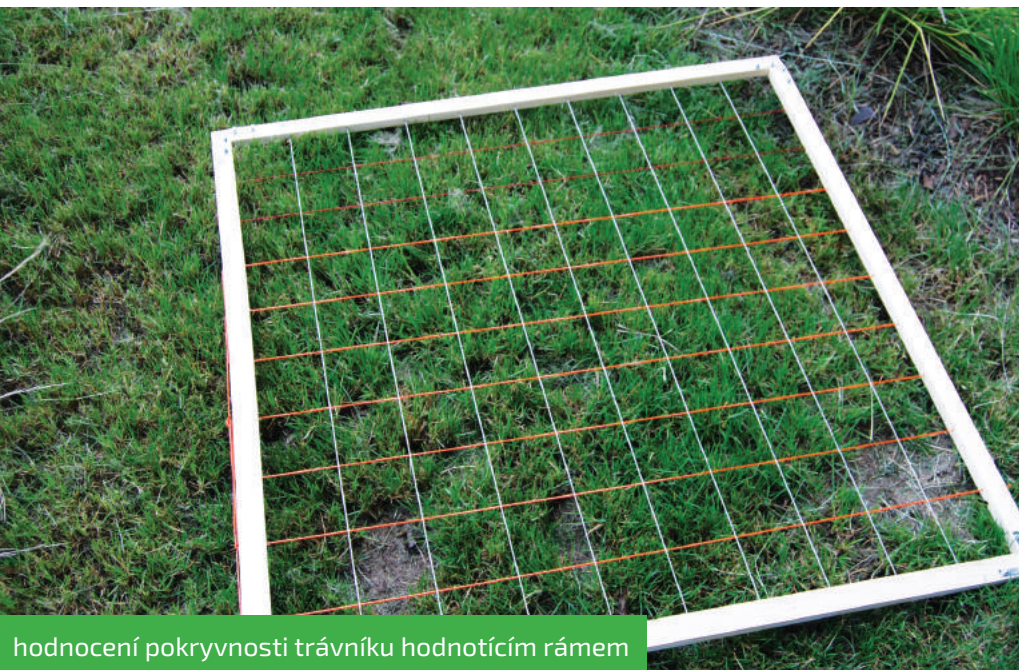
Příklad:

hodnocení pokryvu zaplevelení dvouděložnými plevelnými rostlinami parkové travnaté plochy ve II. intenzivní třídě péče, povrchu standardního golfového jamkoviště (Green) a parterové travnaté plochy v I. intenzivní třídě péče dvouděložnými plevelnými rostlinami

Parterová travnatá plocha I.intenzivní tř.	
Pokrývnost	Hodnocení
pod 2 %	5 výborný stav
2,1 % - 4 %	4 dobrý stav
4,1 % - 6 %	3 zhoršený stav
6,1 % - 8 %	2 velmi zhoršený stav
8,1 % a více	1 nevyhovující stav

Parková travnatá plocha II.intenzivní tř.	
Pokrývnost	Hodnocení
0 % - 10 %	5 výborný stav
11 % - 20 %	4 dobrý stav
21 % - 30 %	3 silně zhoršený stav
31 % a více	2 až 1 nevyhovující stav

Golfové jamkoviště (Green)	
Pokrývnost	Hodnocení
0 %	herně-technické parametry splněny
1 % a více	nevyhovující stav

hodnocení pokrývnosti travníku hodnotícím rámem

sportovní travník

Použitá literatura

Hrabě František – Travníky pro zahradu, krajinu a sport – Baštan: 2013, 335 stran, ISBN 978-80-8709-107-4.
Ing. Ondřej Jan – Informace tvorba a údržba zeleně, Zjednodušená metoda kvalitativního hodnocení travníků – VŠOÚZ Průhonice: 1988.

Autor: Ing. Marek Hamata (www.zahradyhamata.cz), **Spolupráce:** Ing. Josef Souček (parky.zahradyaseznam.cz), **Oponent textové části:** Ing. Marie Straková, Ph.D. (www.agrostis.cz, agrostis@agrostis.cz)